

LBRIS

We know
books

Costin Duțu

**MĂȘTILE LUI
HIPOCRATE**
– de la anamneză la click –

PREFAȚĂ de Florian Bichir

**METEOR
PRESS**

Redactare: *Ioana Bârzeanu*
 DTP: *Meteor Press*
 Corectură: *Miha Radu*
 Copertă: *Luca Emil Cornel*

© 2025 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
 Editurii METEOR PRESS.

Contact:
 Tel./Fax: 021.222.83.80
 E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:
 Tel./Fax: 021.222.83.80
 E-mail: carte@meteorpress.ro
 www.meteorpress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
 DUȚU, COSTIN

Măștile lui Hipocrate : de la anamneză la click / Costin Duțu ;
 pref. de Florian Bichir. - București : Meteor Press, 2025
 ISBN 978-973-728-915-5

I. Bichir, Florian (pref.)

61
 821.135.1

Cuprins

Prefață – Talentul ca datorie publică	5
LIKE, LIVE, LIFE – medicina nu va mAI fi aceeași	9
1 • GÂNDURI DE DILEMATIC	19
CUVINTE HAUTE COUTURE	21
NU ȘTIU, DEPINDE	23
A TREIA CALE – CALEA LUI HARAP-ALB	26
ÎN BALANSOAR CU SECUNDA	29
A CONDUCE SAU A CONVINDE	31
ȘAPTE DEPĂRTĂRI	31
„ATENȚIE, URMEAZĂ DETALII CE VĂ POT AFECTA EMOȚIONAL...”	33
INFLAȚIA INTELIGENȚEI (I) EMOȚIONALE	35
LIKE – PLĂCERE FĂRĂ DURERE	39
SCRISUL DIN FUIOR	41
SCARLETT, UMR NEGRU PENTRU NOPTI ALBE	43
POVESTEA UNUI BUST	46
SETE ȘI POFTĂ	48
FĂRĂ LIMITĂ SAU LIPSĂ DE MĂSURĂ?	50
ÎNDRĂGOSTIȚILOR DE IDEI ȘI DE PIERDERE DE TIMP	52
VIN DE LITERE	54
2084. DISPARIȚIA CĂRȚII	56

2 • JURNAL DE COVID	61
3 • DE CE SĂ ÎȚI TRAGI SUFLETUL?	119
NOI, NORMALII	120
„BUT IS NOT MY HOME”	123
SMARTPHONE FĂRĂ ASIGURARE MEDICALĂ	126
UNEORI GREȘIM. RECUNOAȘTEM. ÎNDREPTĂM. ÎNVĂȚĂM	128
SHARE PENTRU FIRUL DE IARBĂ	131
URĂ PURĂ	133
DIMINEȚILE DE WEEKEND ALE UNUI CHIRURG	136
INCOGNITO PRINTRE PACIENȚI	139
LIPSĂ DE CONCENTRARE	141
ZÂMBET PRINTRE OGLINZI	142
MEDICINĂ AI, MEDICINĂ DAI	144
DICTATURA SALVAMARĂ	147
DECALOGUL SCHIORULUI-CHIRURG	152
SUFLET ÎN CĂLUȘEI	154
EPILOG	157

PREFAȚĂ

Talentul ca datorie publică

Voi începe cu o mărturisire. M-am hotărât cu greu să scriu această introducere la noul volum al domnului doctor Costin Duțu *Măștile lui Hipocrate – de la anamneză la click*, care completează triada debutată prin *Incizie printre cuvinte* (2015) și continuată cu *Sutură de gând* (2020).

În primul rând, senzația mea este că principiul de *a pre-fața*, adică de a recomanda, de a introduce în cultură opera unui om, îți sugerează să te așezi pe un pedestal oarecum nemeritat. Deasupra autorului, deasupra artistului, a celui care creează. Ca și cum ai avea valoarea superioară a unui maestru guru al domeniului, a unui om care dă ora exactă într-un sector. Așadar, eu trebuie să recunosc că nu sunt doctor în medicină și că este departe de mine gândul de a mă socoti specialist în literatură sau vreo somitate de critic literar. Manifestările mele

Depinde de situațiile în care noi, ca pacienți, ne dorim nu numai să ne fie validate sentimentele de către cineva, dar și ca acel cineva să ne răspundă cu o emoție! Surpriză, pacienții din studiul de mai sus, chiar dacă inițial au evaluat răspunsul AI ca fiind mai empatic, au fost foarte dezamăgiți când au aflat că nu a fost primit de la un om. De ce? Nevoia noastră de relevanță, de impact asupra celorlalți, se manifestă mai ales atunci când avem sufletul rănit sau corpul bolnav. Vrem ca omul în fața căruia ne-am exprimat o emoție să ne răspundă tot cu o emoție. Nu vorbim de rău AI, dar în această privință, deocamdată, e o lebădă mută.

Tocmai de aceea, în viitoarea lume medicală de ecrane, boți și roboți, avem datoria, dar și nevoia, de a ne prețui și apăra această parolă secretă de recunoaștere între medici și pacienți: emoțiile.

Pentru că, așa cum spunea Primul Maestru al Medicinii – „*orice boală începe în suflet și se termină în corp*”.

1

GÂNDURI DE DILEMATIC

O întrebare legitimă și care m-a amuzat de multe ori a fost: când am scris? Nu cumva am luat creionul în mână între o incizie și o sutură (sau, mai grav, în locul lor)?

Nu.

Meseria de chirurg cere, nimic nou sub soare, știință, concentrare și dedicare integrală atunci când o practici. Cere disponibilitate și imaginație, dar și luciditate, obiectivitate și rigoare. Este, prin ea însăși, O PASIUNE DE DEVENIRE.

Medicii și mai ales chirurgii sunt oameni pasionați până spre (și nu neapărat la) perfecțiune. Sunt la fel și în afara programului operator. Unii sunt la curent cu toate gadgeturile din IT, alții își descriu la milimetru componentele și performanțele mașinilor sau datele istoriei universale. Unii sunt vânători, pescari sau globetrotteri, alții cântă la vioară, pictează sau se înflăcărează când discută despre minuni ale

lumii. Fiecare se dăruiește pasiunii lui nu ca să uite de chirurgie, ci pentru a reveni, după atâtea existențe străine invadate, la el însuși. Pentru a evita tentația de Dumnezeu spre care îl poate împinge orgoliul și, nu de puține ori, mitul salvatorului atât de cultivat în societatea românească. Pentru a putea opera apoi din nou ca un om și nu ca o divinitate, conștient că Olimpul poate deveni oricând un Vezuviu.

PASIUNEA MEA DE REVENIRE este scrisul.

Important e să separi cu acuratețe în timp și spațiu cele două pasiuni, exact cum ai separa două planuri musculare fără sângerare.

CUVINTE HAUTE COUTURE

Scriitorul e un comis-voiajor care duce cu el un geamantan de cuvinte apretate, expresii strălucitoare și fraze cu nod dublu, în căutarea unei idei goașe dispuse să deschidă ușa și să fie îmbrăcată. Cu cât e mai mare geamantanul literar, cu atât mai greu e căratul lui printre pagini. Multe case de inspirație pot fi opace la insistențele bietului comerciant de texte, lăsându-l să plece târând după el o coadă de propoziții șifonate.

Deodată, după o simplă bătaie în ușă, apare o idee atrăgătoare, chiar dacă ciufulită și sumar enunțată (ideile nu vin niciodată în ținută de vocabular de gală la întâlnirea cu prima coală albă): „*Da, aș vrea să probez câteva cuvinte*”.

Odată ce sensul și textul au făcut cunoștință, mirajul primei întâlniri poate fi seducător sau, dimpotrivă, dezamăgitor. Ideile, oricât de frumoase ar fi, nu își aleg ele însele prezentarea, precum femeile, ci sunt înțolite de oamenii care le scriu, cu inspirație sau fără, în inciziile *haute couture* pe care le fac printre cuvinte.

O femeie își alege hainele cu care vrea să se îmbrace.

Un scriitor își alege cuvintele cu care vrea să își exprime ideea.

Niciunuia nu îi e ușor.

Amândoi își doresc să seducă audiența cu aparențele fără să renunțe la substanță.

Amândoi își doresc cuvinte sau haine care să reziste oglinzii critice.

Amândoi își țin răsuflarea pe puntea îngustă dintre bunul gust și originalitate.

Uneori, combinația de cuvinte asortate, tăieturi îndrăznețe și gust public reușește.

Fascinația celor din jur strălucește variabil, de la o seară la o epocă.

Alteori, veșmintele și scrisul alunecă sub brânciul orgoliului și se prăbușesc în banal sau înzorzonat. Atunci, cu un gest scurt, hainele sau cuvintele sunt aruncate înapoi în geamantan.

„Nu mai ies azi în lume!”, spun Femeia și Ideea.

Iar publicul, bărbați și cititori deopotrivă, mai așteaptă, răbdători.

Merită!

NU ȘTIU, DEPINDE

În avântații ani ai studenției clinice, nu mică mi-a fost mirarea provocată de unul dintre învățătorii noștri (nu tuturor universitarilor și nu numai lor le confer acest titlu). Ne strânsese grupa părintește după ce ne auzise escaladând competițional diagnostice care mai de care mai „exacte” despre un bolnav.

– *Măi, copii, voi știți care e cel mai important cuvânt din medicină?*

– (12 tăceri diferite, dar cu aceeași curiozitate).

– *Cuvântul DEPINDE.*

Ochi mari în capete (încă) goale și coate complice în burți ce nu-și meritau pe atunci acest nume. Dar memoria l-a reținut pe domnul Șenchea, un minifilozof al artei medicale, sau al științei, dacă vă face să vă simțiți mai siguri.

Zece ani mai târziu, Atul Gawande, profesor de chirurgie la Harvard și autor al minunatei cărți despre erori medicale *Pe muchie de cuțit*, povestea cât de surprins a fost în anii tinereții de nu mai puțin reputatul său dascăl universitar de atunci. Acesta, la întrebările studenților de la vizită, („Care este cauza febrei?”, „Care este diagnosticul exact?”, „Care va fi evoluția bolnavului?”), răspundea

cu relativ destule și zâmbitoare „NU ȘTIU”. Nu îi scădea statura universitară, nu pierdea încrederea studenților, ci, dimpotrivă, era iubit pentru vulnerabilitatea și onestitatea lui. NU ȘTIU nu era o expresie a ignoranței, ci o recunoaștere a unei stări de fapt. Orice activitate științifică (sau artistică, ei bine, da!) pornește de la un impas tehnic anterior sau o pânză ori o coală albă.

Gândesc acum, în anii maturității chirurgicale, sper eu, nedublată de o scleroză afectivă, că NU ȘTIU și DEPINDE sunt arcul și săgeata actului chirurgical. Firește, aceste arme sunt nefolositoare în condițiile unui țintaș cu adevărat ignorant, ale unei mâini nesigure sau ale unei ținte greșite. Și, ca orice arme, au valoarea lor relativă pe câmpul de luptă. Un NU ȘTIU despre viitoarea evoluție a unei operații poate fi acceptat lesne ca un act de prudență sau de modestie, după caz. Dar un NU ȘTIU în ceea ce privește practica chirurgicală este doar acea pânză albă. Pe ea orele de studiu individual vor trasa apoi cu mână sigură direcția viitoarelor săgeți. Iar DEPINDE nu trebuie să fie finalul sec și sarcastic al unei conversații pe hol, ci debutul binevoitor al unor explicații. Acestea vor construi structura coerentă ce se va înfiripa în mintea discipolilor tăi sau vor desena harta viitorului voiaj medical al bolnavului sau aparținătorilor cuprinși de teama necunoscutului.

Cum spunea unul dintre mentorii mei, dr. Ioan Timaru, „*Calitatea unui chirurg este dată de legătura lui dintre minte și mână*”. Așteptările noastre ca pacienți au nevoie să suplinească nesiguranța bolnavului cu siguranța medicului. Ne dorim de la el (și, bineînțeles, cu atât mai mult de la chirurg) precizie, exactitate și lipsă de îndoială în ceea ce privește corpul nostru. Aceste calități sunt fără discuție necesare integral în privința gesturilor operatorii și apar la unii chirurghi prin talent nativ, la alții prin perseverență. Atunci când vorbim însă de raționamentul medical, uneori dilema e inevitabilă. Pe umărul stâng al chirurgului (vizavi de îngerul de pe cel drept, pe care îl văd uneori cu speranță pacienții) ar trebui să vegheze, precum pe motanul Tom din desenele animate, un mic avocat al diavolului:

„E cumva posibil să nu știi sigur? Nu cumva depinde?”

A te crede Atotștiutor este primul pas spre prăpastia de a te crede Atotputernic.

Și, dincolo de bancul amar că diferența dintre chirurg și Dumnezeu este că Dumnezeu nu se crede chirurg, nu mă satur să îl citez pe Mark Twain:

„Nu lucrurile pe care nu le știi te bagă în bucluc, ci cele pe care crezi că le știi și nu e așa”.

A TREIA CALE – CALEA LUI HARAP-ALB

În zilnicul jogging printre oportunități și regrete, judecăm (în cel mai bun caz observăm) oamenii după calități și defecte. Această logică binară a fost propusă de Leibnitz⁴ acum mai bine de 300 de ani, în matematică, după modelul creștin al lui *Creatio ex nihilo*⁵. După ce a ghidat trei secole teoremele, morala și politica, balansoarul lui 0 și lui 1 a erupt în urmă cu 70 de ani în inima softurilor. Inteligența artificială (ce ne mai răzbună cuvintele...) ne conduce și, mai nou, ne înlocuiește viața. Oamenii TREBUIE să fie inteligenți sau proști, frumoși sau urâți, buni sau răi, iar micul infinit dintre 0 și 1 a fost trecut prin apocalipsa *Delete*.

Varianta la această excludere agresivă a fost toleranța propovăduită de la amvonul *political-correctness*-ului (nu e întâmplătoare această indigenizare forțată!). Inițial

⁴ Gottfried Wilhelm von Leibnitz (1646-1716) – filozof și matematician german, unul dintre întemeietorii iluminismului german și al analizei matematice moderne, domeniu în care a pus bazele calculului diferențial și integral și a dezvoltat forma modernă a sistemului de numerație binar, utilizat azi în informatică. (n.red.)

⁵ *Creatio ex nihilo* („creație din nimic”) – credința că materia nu este eternă, ci a fost creată de Dumnezeu în momentul cosmic inițial, opusă teoriei *Ex nihilo nihil fit* („nimic vine din nimic”), mitului creației antice potrivit căruia universul este format din materie fără formă eternă. (n.red.)

MĂȘTILE LUI HIPOCRATE

o formă de reparație morală justificată față de cei oropsiți în trecut, ea a căpătat accente inchizitoriale, până la A TREBUI să treci sub tăcere, vorba lui Andrei Pleșu, că 2+2 nu fac NICIODATĂ 5.

Iar tăcerea convine, nu-i așa, cu condiția să nu erupă ulterior în îmbrățișarea electorală a unor *tweetere* furioase sau inepte.

O poveste mult mai aproape de noi ne spune că soluția nu este nici despărțirea în zi și noapte a lumii în care trăim și nici menținerea ei într-o pâclă a falsei toleranțe, suficient de groasă încât să nu-ți mai recunoști aproapele. În călătoria lui inițiativă, Harap-Alb ajunge în momentul greu al subjugării de către Spân și al misiunii cvasi-imposibile de a o aduce pe fata lui Roșu Împărat. Nu întâmplător atunci apar în calea lui personaje precum Gerilă, Flămânzilă, Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă și Ochilă.

După logica alb-negrului, aceste personaje sunt hidoase și inutile, cu defecte majore (friguros, grăsan, bețiv, lungan, băgăreț). După catehismul toleranței cu orice preț, sunt doar niște personaje cu o serie de calități disfuncționale diverse; Harap-Alb nu ar trebui „să acționeze într-un fel în care ar putea să ofenseze un anumit grup de oameni dezavantajați social sau discriminați” (apud Wikipedia).